

14.1.2011

26. 01. 2011

Dnro/Dnr

Tehtäväluokka
Uppgiftsklass

2011-194

423

Helsingin kaupunginhallitus

AMMATTIKORKEAKOULUJEN TALOUDELLISEN JA HALLINNOLLISEN ASEMAN UUDISTAMINEN

Opetusvirasto esittää ammattikorkeakoulujen taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistamista koskevasta selvityshenkilöiden raportista (OKM:n julkaisu 2010:23) lausuntoaan seuraavaa.

Toimeksiantonsa mukaan selvityshenkilöiden tuli:

1. tarkastella sellaisia vaihtoehtoja, joiden avulla ammattikorkeakoulujen toiminnan laatua, tehokkuutta ja vaikuttavuutta voidaan edistää kehittämällä valtakunnallista toiminnan ohjausta
2. tarkastelussa ottaa huomioon tarve edistää korkeakoululaitoksen sisällä ja muun innovaatiojärjestelmän toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä ja työnjakoa resurssien tehokkaan käytön takaamiseksi sekä ammattikorkeakoulun aluevaikuttamisen vahvistamiseksi
3. tarkastella sellaisia vaihtoehtoja, joiden avulla ammattikorkeakoulujen johtamista ja hallintoa voidaan uudistaa korostaen johtamisen edellytysten vahvistamista ja samalla edistää ammattikorkeakoulun työelämäyhteyttä ja alueellista vaikuttavuutta. Yliopistojen muuttunut taloudellinen ja hallinnollinen asema tuli ottaa huomioon sekä hyödyntää yliopistojen hallinto- ja johtamisjärjestelmien uudistamisesta saatuja kokemuksia.

Selvityshenkilöt esittivät kolme vaihtoehtoista mallia ammattikorkeakoulujen rahoituksen sekä ohjaus- ja hallintomallien uudistamiseksi:

1. koko perusrahoitus valtiolle – ammattikorkeakoulut ja ylläpitäjät yhdeksi oikeushenkilöksi, osakeyhtiömalli
2. koko perusrahoitus valtiolle – nykyinen ylläpitojärjestelmä säilyy
3. rahoitusvastuu säilyy kunnilla ja valtiolla – ohjausta ja hallintoa uudistetaan.

Raportin mukaan kaikille malleille on yhteistä:

- kustannuspohjaisesta rahoituksesta luovutaan ja siirrytään tuloksellisuuteen pohjautuvaan rahoitusjärjestelmään
- hallintoa uudistetaan siirtymällä yhden strategisen hallituksen järjestelmään, minkä lisäksi ammattikorkeakouluissa on monijäseninen hallintoelin korkeakoulujen sisäisten asioiden hoitamista varten.

14.1.2011

Näistä kahdesta yhteisestä periaatteesta jälkimmäinen on oikeansuuntainen ammattikorkeakoulujen hallinnon kehittämiseksi. Puuttuminen ammattikorkeakoulujen sisäisten asioiden hallintoelimiin tulisi kuitenkin jättää ammattikorkeakoulutasolla päätettäväksi.

Esitys kustannuspohjaisesta rahoituksesta luopumiseksi ja siirtymiseksi tuloksellisuuteen pohjautuvaan rahoitusmalliin jättää monia asioita avoimeksi. Pahimmillaan kyse on siitä, valtionrahoitus muuttuu entistä harkinnanvaraisemmaksi ja valtion talousarvioon kulloinkin varattavasta määrärahasta riippuvaksi. Se, että tuloksellisuusosan suhteelliseksi osaksi määritellään raportissa 45 – 50 %, ei määrittele rahoituksen kokonaismäärää eikä ammattikorkeakoulujen välisiä rahoitussiirtoja. Raportin yhtenä keskeisenä puutteena kannanottojen muodostamiseksi onkin pidettävä sitä, ettei asiasta esitetä minkäänlaisia kunta- ja ammattikorkeakoulukohtaisia koelaskelmia.

Rahoitusesitysten ylimalkaisuus tulee esiin myös siinä, miten käytetyiltä lausunnonantajilta on kysytty mahdollisuutta siirtää koko rahoitusvastuu valtiolle. Raportin mukaan samalla ei ole tuotu esiin sitä olennaista näkökohtaa, että rahoitusvastuun siirto toteutetaan leikkaamalla kuntien muiden toimintojen valtionosuuksia. Niin ikään itse raportti ei taas kerro, miten ja mistä toiminnosta leikkaus tehdään.

Rahoitusvastuun siirto ammattikorkeakoulujen osalta kokonaan valtiolle merkitsee muun opetustoimen valtionosuuksien alentamista yli 500 milj. eurolla. Vaikutukset kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien valtionosuuksiin ovat hyvin erilaiset riippuen siitä, toteutetaanko valtionosuuksien leikkaus kunnan omarahoitusosuutta korottamalla, yksikköhintoja alentamalla tai jollain muulla tavalla.

Esimerkkinä rahoituksen kohdentamistavan merkityksestä Helsingin kaupungin ammatillisen koulutuksen osalta nähdään, että koulutusvastuu ja kustannusten aiheuttamisperiaate eivät kohtaa. Helsingin kaupungin asukasmäärään perustuva nykyjärjestelmän omarahoitusosuus oppilaitosmuotoisen ammatillisen koulutuksen osalta vuonna 2010 on 94,8 milj. euroa. Jos asukasmäärän sijasta sama omarahoitusosuus kohdennettaisiin kunnittain kunnasta kotoisin olevien opiskelijoiden perusteella, olisi Helsingin omarahoitusosuus vain 73,8 milj. euroa.

Uudistuksen jatkovalmistelussa olisi opetusviraston mielestä tarkoituksenmukaista toteuttaa edellä mainitut koelaskelmat ja lisäksi kerätä kokemuksia yliopistojen ja korkeakoulujen rahoitusuudistuksesta sekä tuloksellisuuden lisäämisen vaikuttavuudesta toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. On otettava huomioon, että tuloksellisuuskriteerien osuus ammatillisen toisen asteen koulutuksen rahoituksessa on vain 3 %.

14.1.2011

Kunnat ovat myös osakeyhtiöiden kautta ammattikorkeakoulujen merkittäviä omistajia. Kuntien ja valtion välisen kustannusjaon kannalta on näin ollen tarkoituksenmukaista myös jatkossa pitää ammattikorkeakoulujen rahoituksen yhtenä lähtökohtana kokonaisuutena toteutuneita kustannuksia. Nykyisessäkin järjestelmässä ammattikorkeakoulun rahoitus ei perustu yksittäisen ammattikorkeakoulun todellisiin kustannuksiin eikä näin ollen oletettavasti vaikuta heikentävästi taloudellisuuteen ammattikorkeakoulun toiminnassa.

Lisätiedot:

Lax Keijo, taloussuunnittelupäällikkö, puh. 310 86339, 050 511 8124

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Rauno Järnala
opetustoimen johtaja